

Actie bij deelnemers Beyond the PDF2

Lukas Koster

Nieuwe modellen van wetenschappelijke communicatie waren het onderwerp van informele en gepassioneerde discussies tussen onderzoekers, uitgevers, ontwikkelaars en bibliotheekmedewerkers tijdens Beyond the PDF2. Deze bijeenkomst vond plaats in Amsterdam op 19 en 20 maart en werd georganiseerd door FORCE11, “a virtual community working to transform scholarly communications toward improved knowledge creation and sharing”. Drie hoofdthema’s konden worden onderscheiden: *content creation*, *data sharing* en *content dissemination*. *Content creation* betreft het publiceren over resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Centraal hierbij stonden Open Access, geïntegreerde en dynamische publicaties, en alternatieven voor het peer review systeem. Bij *data sharing* werd ingegaan op het publiceren en citeren van onderzoeksdatasets. *Content dissemination* is het verspreiden, vindbaar maken en consumeren van wetenschappelijke output, waarbij Open Access de verbindende schakel is met nieuwe vormen van publiceren. Opvallend was dat bètawetenschappers tijdens de bijeenkomst de interactie met alfa- en gammawetenschappers bijzonder vruchtbaar noemden. Even opvallend was dat er weinig bibliotheekvertegenwoordigers aanwezig waren, en dat bij de wetenschappers het cliché van bibliotheken als een boekenopslagplaats leek te overheersen. Karakteristiek was de actiebereidheid van de deelnemers. Het best kwam die tot uiting in de sessies *Making it happen* en *Visions for the future* waar de volgende initiatieven uit voortkwamen:

De essentie van het event in tekening foto Maurice vander Feesten

Scholarly Revolution (content creation), *The Amsterdam Manifesto on Data Citation Principles (data sharing)* en het *Open Alternative to Google Scholar (content dissemination)*.

force11.org/beyondthepdf2

Web ART zoekt naar bruikbaar webarchief

Peter Boot

Hét terrein waar een ambitieuze jonge onderzoeker zich op zou moeten specialiseren, is volgens Jaap Kamps het onderzoek naar archivering van het web. Kamps is projectleider van het CATCH-project Web ART (Web Archive Retrieval Tools), en hij deed zijn uitspraak bij de bijeenkomst over webarchivering op 19 april in Den Haag. Centraal thema van de bijeenkomst was de bruikbaarheid van webarchieven voor onderzoek, en de conclusie was dat daarbij nogal wat obstakels in de weg staan. De sprekers waren Helen Hockx-Yu, hoofd webarchi-

vering bij de British Library, Bill LeFurgy, programmamanager digitale initiatieven bij de Library of Congress, en Bernhard Rieder, onderzoeker aan de UvA. De obstakels die zij signaleerden waren onder andere de te selectieve archivering door nationale bibliotheken (als je moet selecteren, doet de onderzoeker dat liever zelf), documentgebaseerde toegang tot het archief (per pagina, dus ongeschikt voor data-mining), en zeer restrictieve toegang (alleen vanuit het gebouw van de archiefinstelling). Bovendien doet archivering op basis van nationale domeinen (.nl, .uk) weinig recht aan de aard van het web. En misschien de meest prangende vraag: wat is de zin van webarchivering als steeds grotere delen van het publieke web de afgesloten speeltuintjes worden van commerciële giganten als Facebook? Inderdaad uitdagingen te over voor (jonge) onderzoekers.

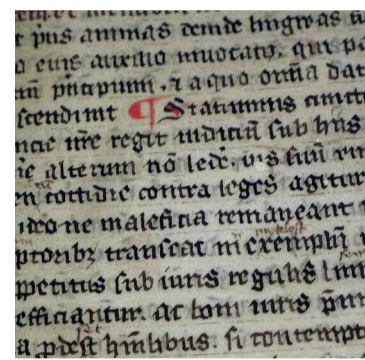
webarchiving.nl

Makkelijke tools voor moeilijke teksten

Mariken Teeuwen

Gemakkelijk te gebruiken computerprogramma’s die representatie, editie en analyse van de moeilijke bronnen van de Middeleeuwen ondersteunen, waren het centrale thema van een workshop gehouden op 18 en 19 april. Een gezelschap van mediëvisten, historici, literatuurhistorici, teksteditoren en software-ontwikkelaars kwam daarvoor bijeen in Den Haag, bij een bijeenkomst georganiseerd door Huygens ING in het kader van de COST Action Medieval Europe - Medieval

Cultures and Technological Resources. Een aantal sprekers presenteerden tools of digitale edities die al te vinden zijn op het web, anderen presenteerden wat er in het kader van concrete onderzoeksprojecten op dit moment ontworpen wordt. Projecten op het terrein van handschriftrepresentatie en digitale editie waren onder andere het Transcribe Bentham-project (waarin crowdsourcing een belangrijke rol speelt), de Elwood Viewer en eLaborate. CATMA en Shared Canvas waren voorbeelden van projec-

Tekst in middeleeuws handschrift foto Martin Muránsky

ten waarbij de verbinding van data en metadata centraal staat. In andere projecten (zoals Sharing Ancient Wisdoms en GEPHI-netwerkanalyses) ging het om de visualisatie van relaties die zonder tools voor de onderzoeker onzichtbaar blijven in de grote hoeveelheid data. Een voorbeeld van verrassend nieuw onderzoek was het HisDoc-project, dat automatische transcriptie van middeleeuwse tekst mogelijk wil maken. Een laatste tak van lezingen concentreerde zich op de vraag hoe de digitale methodes het onderzoek naar middeleeuwse (of

meer algemeen: geesteswetenschappelijke) bronnen beïnvloed heeft, en waarheen deze vernieuwing ons zal leiden. Bijzonder waardevol bleken de demonstratiesessies, waarin de deelnemers aan de workshop echt aan de slag konden met de gepresenteerde software. easytools.huygens.knaw.nl

GOR 2013:

Ratio wordt overschat

Arnaud Wijnant, Salima Douhou

“We think much less than we think we think”. Dat was de centrale boodschap van keynote-spreker John Kearon bij de GOR (General Online Research) conferentie afgelopen maart. Kearon maakte grote indruk met zijn manier van presenteren en zijn boodschap: mensen (en dus respondenten) reageren en nemen beslissingen op basis van intuïtie en niet op basis van ratio. De GOR is een vooral Europese conferentie over online, digitaal en sociale-media onderzoek. De locatie was dit jaar de ‘Duale Hochschule’ Baden-Württemberg te Mannheim. De parallelsessies hadden als thema’s Methodology & Surveys, Applied Research en Social Media. *Hot topic* tijdens de conferentie was de omgang met smartphones in online onderzoeken. Het onderwerp kwam terug in verschillende sessies. Naast de vraag of dit een geschenk of een vloek is voor de kwaliteit van data, was het ook niet duidelijk wat er allemaal gerekend kan worden tot ‘smartphonegebruik’ omdat de verschillen tussen smartphones, tablets en laptops/PC’s steeds kleiner worden. De GOR vond dit jaar plaats in samenwerking met Webdatanet, een multidisciplinair netwerk op het terrein van webgebaseerde dataverzameling. gor.de

VERVOLG VAN PAGINA 1

Brieven

kunnen we de gebruiker wijzen op vergelijkbare brieven, kunnen we zoeksuggesties geven en kan men zoeken naar vergelijkbare zinnen in de verzameling.”

Daarnaast kent het ePistolarium automatisch trefwoorden toe aan de brieven, herkent het de taal waarin de brief is geschreven, herkent het namen in de tekst en normaliseert het de spelling. Van den Heuvel: “Alleen al voor Christiaan Huygens vonden we meer dan driehonderdvijftig spellingsvarianten in de verzameling.”

Uitbreiding

Het is de bedoeling dat de database in de toekomst wordt uitgebreid met nieuwe verzamelingen. “Dat maakt niet alleen breder onderzoek mogelijk, maar verbetert ook de resultaten van de analyses”, aldus Ravenek. De onderzoekers zijn druk bezig met vervol-

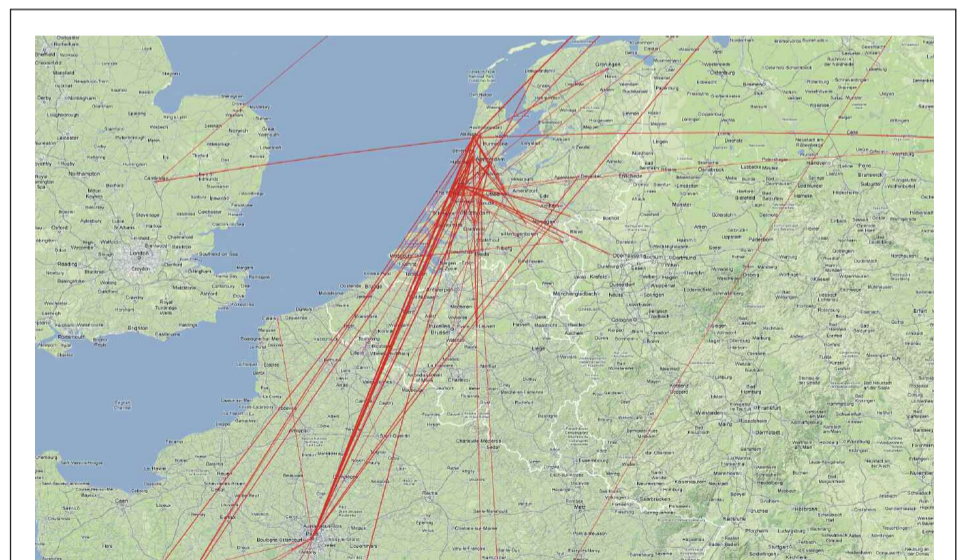
aanvragen met internationale partners, waarin ze ook de plannen voor het *collaboratory* meenemen. Van den Heuvel: “Het zou jammer zijn om nu te stoppen, terwijl het net spannend begint te worden.”

Op 13 juni vindt de presentatie plaats van het ePistolarium. Geïnteresseerden zijn welkom vanaf 15:00 uur in de Gertrudiskapel in Utrecht.

huygens.knaw.nl
descartescentre.com

Waarom brieven?

Tot halverwege de zeventiende eeuw bestonden er nog geen wetenschappelijke tijdschriften. De brief was het belangrijkste communicatiemiddel van geleerden. Via brieven deelde men de laatste ontdekkingen, nieuwste debatten, boekentips en roddels. Iedere geleerde van naam voerde een correspondentie van al snel duizenden brieven. Ze vormen daarmee een waardevolle bron voor wetenschapshistorici.

Verspreiding van kennis in beeld gebracht

In het ePistolarium is het mogelijk om full text te zoeken in de brieven, eventueel specifiek op jaar, locatie, verzender, ontvanger of genoemde personen. De zoekresultaten worden weergegeven in een overzicht, maar kunnen ook gevisualiseerd worden op landkaarten, in tijdbalken en in sociogrammen. Hiermee kan de verspreiding van kennis eenvoudig inzichtelijk gemaakt worden. Hier is de correspondentie van René Descartes in beeld gebracht. *Credit Bas Doppen en Google Maps*